

[Rasting.]

det statsretlige forhold, skal godkendes ved rigsdagsbeslutning, ville i sådanne tilfælde næppe være rimeligt eller ønskeligt.

Når regeringen i sin udenrigspolitik stedse sørger for at være i overensstemmelse med rigsdagens flertal, bør man ikke yderligere sætte den under lavværgemål. Udenrigsledelsen kræver af mange grunde, at ikke alting foregår i offentlighedens søgelys. Må jeg her have lov at citere, hvad professor, dr. jur. Max Sørensen, som den ærede ordfører for forslagsstillerne citerede, skriver om dette forhold i en afhandling, der netop handler om den parlamentariske kontrol med udenrigspolitikken, i „Tidsskrift for Retsvidenskab“ for i fjor. Professoren skriver:

„Varetagelsen af udenrigspolitiske interesser sker ved forhandling, for en lille stats vedkommende ofte med en modpart, der i kraft af sin magtstilling står i en fordelagtig udgangsposition. Den elementære grundsætning i al forhandlingskunst, at man ikke straks lægger sine kort på bordet, er i de fleste tilfælde uforenelig med en offentlig debat om de retningslinier, der skal følges under en forhandling. Og hensynet til den anden part i forhandlingerne udelukker ofte en offentlig meddelelse om forhold, der er oplyst under forhandlingernes gang. Endelig kan der forekomme situationer, hvor forhandlingernes formål ville blive forspildt, hvis udenforstående stater i utide fik sikkert kendskab til deres forløb og indhold. Det hemmelige diplomati er derfor ifølge selve diplomatiets art og vilkår en nødvendighed, som de forfatningsmæssige regler må indordne sig under.“

Jeg finder, at disse betragtninger taler principielt imod det stillede forslag, og det forekommer mig desuden, at vi som nævnt i det udenrigspolitiske nævn, selvom dette kun er rådgivende, har et udmærket instrument til formidling af kontakten mellem regering og rigsdag i udenrigspolitiske anliggender.

Jeg tillader mig i denne forbindelse at minde om, at æren for oprettelsen af det udenrigspolitiske nævn for en væsentlig del tilkommer de ærede forslagsstilleres partifælle, afdøde udenrigsminister P. Munch, der under forhandlingerne i folketinget om rigsdagens samtykke til Ålandskonventionen af 1921 fremsatte sin beklagelse af, at regeringen ikke havde fundet udvej til at skabe en vis føling med rigsdagen under en eller anden form, før konventionen var endelig afsluttet, og kort tid efter tog P. Munch tanken op igen og

fremsatte et selvstændigt forslag om et særligt udvalg til at modtage og begære oplysninger fra regeringen om foreliggende udenrigspolitiske spørgsmål, hvilket gav anledning til oprettelsen af udenrigsnævnet i 1923. Jeg vil gerne understrege dette, fordi det vist er almindelig anerkendt, at nævnet på udmærket måde har løst sine opgaver gennem årene.

Nu er der altså tale om at gå endnu videre, om at lade rigsdagen selv tage affære. Idet jeg påny understreger de af den højtærede udenrigsminister fremhævede synspunkter, skal jeg tilføje, at hele problemet også forekommer mig at rumme så væsentlige både politiske, parlamentariske og statsretlige momenter, at jeg ville finde det rigtigt, om det mere indgående blev gjort til genstand for nærmere overvejelse i et udvalg nedsat at det høje ting. Vi håber jo alle på en fortsættelse af forfatningsarbejdet, og det udvalg, jeg her tænker på, ville da kunne yde sin betydningsfulde medvirken ved afklaringen af et vigtigt politisk og forfatningsretligt problem.

Viggo Starcke: Det formelle og principielle problem, som er rejst ved dette forslag til beslutning af det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard og andre medlemmer, er meget interessant, og vi vil meget gerne være med til at drøfte det, men jeg vil ikke skjule, at der af de forskellige ærede ordførere er fremført så væsentlige indvendinger mod selve formuleringen af forslaget til beslutning, at vi også vil finde det rigtigt, at det diskuteres og behandles nøje i et udvalg.

Selve den reelle side af sagen, som har givet anledning til, at dette forslag til beslutning er fremsat, hele det reelle og massive problem, der knyttede sig til beslutningerne og forhandlingerne om de fælles militære styrker i Europa, om Amerikas deltagelse og Tysklands eventuelle deltagelse og ganske specielt enhedskommandoen, der åbnede mulighed for tjeneste af danske styrker under en udenlandsk enhedskommando udenfor Danmarks grænser, den tog vi derimod i sin tid stilling til parallelt med det radikale venstre, idet vi hævdede, at spørgsmålet burde være underkastet en rigsdagsbehandling, at man på det tidspunkt, da beslutningen blev truffet fra regeringens side, stod med visse uafklarede problemer med hensyn til de forfatningsmæssige betingelser — forholdet overfor grundlovens paragraffer —, og at sagen var af så vidtrækkende betydning, at dels rigsdagen og dels offentligheden burde have haft anled-